

Джек Лондон

В далечна страна

Когато човек отиде в далечна страна, трябва да е готов да забрави много от нещата, които е научил, да придобие навици, присъщи на живота в новата земя; трябва да се отрече от старите идеали и старите си божества, а често дори коренно да промени самите си разбирания за чест, служили до тогава за ръководно начало на поведението му. За онези, които притежават изключителна способност да се нагаждат, новото при такава промяна може да стане дори източник на удоволствие; ала за хора, сраснали с всекидневието, в което са се родили, тежестите в променената обстановка са непоносими и те се терзаят телом и духом от новите ограничения, кои ке разбира.т Това терзание нерядко оказва своето действие и противодействие, поражда най-различни Вини и води към всевъзможни злополучия. Защото човек, който не може да се приспособи към новия строй на живота, би било по-добре да се върне в родината си; ако отлага това прекалено дълго, той, положително ще умре.

Човек, който обръща гръб на удобствата на една цивилизация, за да се сблъска с неопитната младост, с първобитната простота на Севера, може да смята, че успехът му ще е обратно пропорционален на количеството и качеството на безнадеждно закостенелите му навици. Той скоро ще открие (ако е способен на такова нещо), че навичите, свързани с материалния живот, са най-маловажни. Да смени такива неща като изискано меню с проста храна, стегнати кожени обувки с меки безформени мокасини, пухено легло със спане на снега, в края на краищата е много лесно. Истинското затруднение ще дойде, когато му се наложи да си изработи правилно отношение към всичко, което го заобикаля, а особено към ближния си. Учтивостта в обикновения живот трябва да замести със себеотрицание, съдържаност и търпимост. Така и само така може да спечели този скъпоценен бисер – истинското другарство. Трябва не да изказва благодарност, а да я проявява, без да си отваря устата, и да я доказва, като се отплаща по същия начин. Накъсо трябва да замени думите с дела, външната форма с вътрешно съдържание.

Когато вестта за полярното злато прогърмя из целия свят и обаянието на Севера плени сърцата на хората, Картър Уедърби напусна спокойната си чиновническа служба, даде половината от спестяванията на жена си, а с остатъка си купи необходимото снаряжение. Той не беше романтичен по природа – робската работа на търговски служещ бе смазала у него всичко това; просто му беше омръзнало непрекъснатото еднообразие и му се поиска да рискува и да се изложи на големи опасности с надеждата те да му донесат големи печалби. Както много други глупци, презрели утъпканите пътища, използвани от пионерите на

Севера вече от двадесетина години, той побърза да замине през пролетта за Едмънтън и там, за свое лично нещастие, влезе в съдружие с група златотърсачи.

В тази група нямаше нищо необикновено освен плановете ѝ. Дори крайната ѝ цел, както и на всички други групи, беше Клондайк. Обаче пътят, който си бяха начертали за достигането на тази цел, можеше да смае и най-каления туземец, роден и отрасъл сред превратностите на Северозапада. Изненада се дори и Жан Батист, синът на пропаднал уоуаски и индианка от племето чипеуа, проплакал за първи път в шатра от еленови кожи, северно от шестдесет и петия паралел, и умирил се, смучейки блажено сурова лой. Макар че им продаде услугите си и се съгласи да отиде чак до вечните ледове, той злокобно поклати глава, когато го попитаха за съвет.

Сигурно тъкмо тогава беше изгряла и нещастната звезда на Пърси Кътфърт, защото и той се присъедини към тази компания аргонавти. Пърси беше обикновен човек с банкова сметка, неизчерпаема, както и културата му, което вече значи много нещо. Той нямаше никаква причина да се впуска в подобно начинание – съвсем никаква наистина, освен дето страдеше от извънредно голяма сантименталност. Пърси погрешно я смяташе за истински романтизъм и любов към приключения. Много други мъже бяха

смятали така и бяха направили същата съдбоносна дръшка. Пукването на пролетта завари златотърсачите на току-що очистилата се от ледовете Еленова река. Това беше внушителна флотилия, защото групата и беше голяма, а освен това я придружаваха и събрани от кол и от въже мелези водачи с жените и деца Та им. Ден след ден се трудеха те на своите лодки и кану, воюваха с комарите и други подобни напасти накацали по тях. Те се потяха и псуваха, когато трябваше да пренасят лодките на гръб. Такъв тежък труд разголва човека до дъното на душата и преди още езерото д Атабаока да се загуби на юг зад гърба им, всеки член на групата се беше показал в истинската си светлина.

Картър Уедърби и Пърси Кътфърт вечно кръшкаха и мърмореха. Всички останали, взети заедно, се оплакваха по-малко от своите болки и страдания, отколкото тези двамата, взети поотделно. Нито веднъж те не се нагърбиха с някое от безбройните задължения в стана. Имаше ли нужда да се донесе кофа вода, да се нацепи още един наръч дърва, да се измият и избършат чиниите или да се потърси в багажа някой станал изведнъж необходим предмет, и тези две немощни издънки на цивилизацията веднага откриваха у себе си навехнати стави или плюски, които

изискваха незабавното им внимание. Те първи си лягаха вечер и оставяха недовършени двадесетина свои задължения; ставаха последни сутрин, когато всичко трябваше да бъде готово за тръгване още преди закуска. Първи сядаха да се хранят и последни се наемаха да помогнат в готвенето; първи посягаха към оскъдните лакомства, последни забелязваха, че са добавили към дажбата си падащото се на някой друг. Когато беше техен ред да гребат, хитро разцепваха водата с всеки удар и оставяха устремът на лодката да вдигне греблата. Мислеха си, че никой не забелязва, ала другарите им тихо ги псуваха и ги намразваха все повече, а Жак Батист открито ги подиграваше и ги кълнеше от сутрин до вечер. Но Жак Батист не беше джентълмен.

При Голямото робско езеро златотърсачите купиха впрегатни кучета и флотилията затъна до самите бордове от допълнителния товар от сушена

риба и пемикан. След това бързото течение на Макензи понесе каютата и лодките и те навлязоха във Великата безплодна земя. Изследваха всеки „даващ – надежда“ приток, но неуловимият златоносен пясък сякаш бягаше все по на север. При Голямото мечо

езеро, обзети от общия ужас пред Непознатата земя, куриерите започнаха да ги напускат, а при Форт Добра Надежда последните и най-храбрите прехвърлиха през рамо въжета и помъкнаха лодките си нагоре по коварното течение, което толкова лесно ги беше носило насам. Остана само Жак Батист. Не беше ли се заклел да отиде чак до вечните ледове?

Сега постоянно се съветваха с лъжливите карти, съставени главно по разни слухове. А чувстваваха, че трябва да бързат, понеже слънцето вече беше минало точката на лятното слънцестоене и водеше зимата отново на юг. Минаха край бреговете на залива, където Макензи се влива в Ледовития океан, и навлязоха в устието на Литъл Пил. Тогава започна мъчителното пътуване нагоре по течението, а двамата некадърници заработиха още по-лошо. Да теглиш лодка с въже, да я буташ с прът, да гребеш, да минаваш прагове и да пренасяш целия товар на гръб – тези мъчения помогнаха на единия да се изпълни с дълбоко отвращение към рискованите начинания, а за другия заклеиха с огнен печат истинската романтика и любовта към приключенията Един ден те се разбунтуваха и след като Жак Батист ги нападна с най-грозни ругатни, не си замълчаха, защото понякога и червеят надига глава. Но мелезът им тегли хубав бой и целите ожулени и разкъравени, ги изпрати да си гледат работата. Това беше за тях първият бой в живота им.

Златотърсачите оставиха лодките в горното течение на Литъл Пил и до края на лятото пренасяха снаряжението си по тежкия път през вододела на река Макензи до река Уест Рат. Това поточе се влива в Таралежовата река, която на свой ред се втича в Юкон, където този велик воден път на Севера на два пъти пресича Полярния кръг. Но не успяха да изпреварят зимата – един ден вързаха саловете си за дебелия лед на вировете и побързаха да свалят всичкия багаж на брега. Тази нощ реката на няколко пъти се задръстваше с лед, и отново

протичаше; на другата сутрин тя беше потънала в непробуден сън.

– Не може да сме на повече от четиристотин мили от Юкон – отсъди Слоупър, след като измери разстоянието по картата с нокътя на палеца си и ГО умножи по съответния брой мили според мащаба, Съветът, пред който двамата некадърници напразно бяха хленчили, приближаваше своя край. Пункта на Дружеството на Хъдсъновия залив, имаше пункт тук

много отдавна. Сега няма. – Бащата на Жак Батист минал едно време по тоя път за Кожухарското дружество и между другото след това останал с два замръзнали пръста на крака си.

– Тоя се е побъркал! – провикна се Друг златотърсач. – Тук няма бели?

– Никакви бели – наставнически потвърди Слоупър; – но има още само петстотин мили нагоре по Юкон до Доусън. Едно на друго хиляда мили от Тука.

Уедърби и Кътфърт изпъшкаха в един глас:

– Колко време ще отнеме това, Батист? Мелезът се позамисли за миг.

– Работи като дявол, никой кръшка, десет... двайсе, четирийсе, пейсе дена. Тези пеленачета дойде – той кимна към некадърниците, – никой не знае кота стигне. Може би, кога адът замръзне; може би и тогава не.

Всички, които правеха снегоходки и мокасини, спряха да работят. Някой извика по име одного от отсъстващите членове на експедицията и той излезе от стара хижа до самия огън и се присъедини към другите. Хижата представляваше една от многото загадки, които се таят в безпределните простори на Севера. Никой не можеше да каже кога и от кого е била построена. Двата гроба наблизко с високо натрупани на тях камъни може би криеха в себе си тайната на тези ранни пришълци. Но чия ръка бе струпала камъните?

Настъпи решителният миг. Жак Батист спря да натъкмява хамутите и притисна борещото се куче на снега. Готвачът мълчаливо изрази

недоволството си от бавенето, хвърли малко бекон в къкрещата тенджерка с боб и се обърна към другите. Слоупър се изправи на крака. Тялото му представляваше смешна противоположност на цветущото здраве на некадърниците. Жълт и слаб, избягал от заразата на треската в някаква южноамериканска дупка, той беше преминал без спиране през всичките климатични пояси и още можеше да работи наред с другите. Тежеше сигурно деветдесет фунта заедно с тежкия си ловджийски нож, а прошарената му коса говореше за отминала вече младост. Неизтощените млади мускули и на Уедърби, и на Кътфърт бяха десет пъти по-жилави от неговите, но той можеше да ги умори до смърт, ако се опитаха да ходят наравно с него един ден. И целия този ден той беше убеждавал по-силните си другари да се решат на хиляда мили най-тежки изпитания, каквито може да си представи човек. В него бе възпътен неспокойният дух на расата му, а древното тевтонско твърдоглавие, към което се добавяше схватливостта и предприемчивостта на янки, държаха плътта в подчинение на духа.

– Всички, които са съгласни да продължим с кучетата, щом реката замръзне, да кажат „да“.

– Да – екнаха осем гласа, – гласове, на които бе съдено да оставят дияр от проклетия по протежение на много стотин мили страдания.

– Някой на обратно мнение?

– Аз! – За първи път двамата некадърници бяха единодушни, без да правят никакъв компромис с личните си интереси.

– Е, какво ще правите сега? – свадливо добави Уедърби.

– Мнозинството печели! Мнозинството печели! – завикаха другите.

– Зная, че ако не дойдете, експедицията може да се провали – любезно отвърна Слоупър; – но смятам, че ако се напънем здравата, ще можем да минем и без вас. Какво ще кажете, момчета?

Въздухът екна от общото одобрение.

– Питам се, знаете ли – страхливо се обади Кътфърт – какво трябва да прави човек като мене?

– Няма ли да дойдеш с нас?

– Нее!

– Тогава прави, каквото си искаш, дявол да го вземе. Ние няма да ти се бъркаме.

– Чини ми се, че можеш да я решиш тая работа със сърдечния си приятел – подхвърли един западняк от Дакота и посочи Уедърби. – Той като нищо ще те пита какво ще правиш, като се стигне до готвене и събиране на дърва.

– Тогава да смятаме, че всичко е уредено – заключи Слоупър. – Утре тръгваме и ще спрем на пет мили по-нататък само колкото окончателно стегнем всичко и да си помислим дали не сме забравили нещо.

Шейните заскърцаха на окованите си със стомана лазове; кучетата, приведени, напъваха хамутите, което от рождение им е било съдено да умрат. Жак Батист се спря до Слоупър, за да хвърли сетен оглед към хижата. От кюнеца на конската печка бавно се виеше дим. Двамата некадърници ги наблюдаваха от прага. Слоупър сложи ръка на рамото на мелеза.

– Жак Батист, чувал ли си някога приказката за котките от Килкени? Мелезът поклати глава.

– Да ти кажа, приятелю и добър другар: котките от Килкени се били, докато от тях не останало нито кожа, нито косъм, нито помен. Разбираш ли? До като не останало нищо. Та така. Тези двамата там не обичат да работят. Те няма да работят. Ние го Знаем. Те ще бъдат самички в тая хижа цялата зима, безкрайно дълга, тъмна зима. Котки от Килкени, разбра ли?

Французинът в Батист сви рамене, а индианецът в него не промълви нито дума. Въпреки всичко свиването на раменете беше много красноречиво, изпълнено с пророчество.

Отначало в хижата всичко вървеше чудесно. Грубите закачки на другарите бяха накарали Уедърби и Кътфърт да разберат стоварилата се върху тях Взаимна отговорност; освен това в края на краищата нямаше и чак толкова много работа за двама здрави мъже. Отърваването от вдигнатия над главите им камшик или, с други думи, от тормозещия ги мелез донесе със себе си радостна промяна. Първо всеки от тях се мъчеше да надмине другия и те извършваха всякакви дребни задължения с такова усърдие, че ако можеха да ги видят другарите им, които сега си вадеха душите по Дългата пърина, биха зяпнали от учудване.

ц За тях вече нямаше никакви грижи. Гората, която ги заграждаше от три страни, предлагаше неизчерпаем запас от дърва. На няколко крачки от хижата спеше Таралежовата река и една дупка, изсечена в зимната ѝ завивка, образуваше бълболещ извор от кристално чиста и до болка студена вода. Но много скоро те започнаха да се дразнят дори от това. Дупката постоянно замръзваше и изсичането на леда им струваше много мъчителни часове труд. Неизвестните строители на хижата бяха продължили двете странични стени така, че отзад да се образува помещение за склад. Там беше натрупана по-голяма част от припасите на експедицията. Храната можеше богато да стигне за троинно повече хора от

тези, за които беше предопределена. Обаче повечето беше от този вид, който поддържа силите – и издръжливостта, но не задоволява изтънчения вкус. Наистина захарта беше предостатъчно за двама обикновени мъже, ала тези двама малко се различаваха от деца. Те веднага откриха достойнствата на горещата вода с много захар в нея и започнаха обилно да поливат палачинките и да топят тиганиците в гъст бял сироп. Унищожаваша я безмилостно с кафе и чай и особено със сушените плодове. За първи път се спречкаха заради захарта. А положението става наистина сериозно, когато двама души

принудени да прекарват цялото си време съвсем сами, започнат да се карат.

Уедърби обичаше да спори шумно за политика докато Кътфърт, който бе предпочитал да реже купоните от облигациите си и да оставя държавата да си крета сама колкото може, или не му обръщаше внимание, или изригваше удивителни епиграми. Но писарушката бе твърде тъп, за да може да оцени изтънчената форма на мислите му, и Кътфърт се дразнеше, че напразно си хаби барута. Свикнал да заслепява хората с бляскавото си красноречие, той започна да страда от тази липса на слушатели. Кътфърт се чувствуваше лично засегнат и без сам да си дава сметка, държеше отговорен за това положение плиткоумния си другар.

Освен съвместното съществуване те нямаша нищо общо – нито една допирна точка. Уедърби беше

чиновник, който през целия си живот не бе знаел друго освен чиновничеството, Кътфърт беше магистър на изкуствата, рисуваше с маслени бои и имаше доста литературни трудове. Единият беше човек от низшата класа, който се смяташе за джентълмен, Другият беше джентълмен, който знаеше, че е аскет. Оттука може да се заключи, че човек може да бъде джентълмен, без да притежава и основното чувство за истинско другарство. Чиновникът беше Похотлив в същата степен, в каквато другият беше: естет, и любовните му приключения, разказвани на дълго и нашироко и изкалъпени главно от въображението му, действуваша върху свръхчувствителния магистър на изкуствата, както би му подействувала, вонята от някоя клоака. Той смяташе писарушката за мръсно, необразовано животно, чието място е сред Нечистотиите със свинете и му го казваше; в замяна го осведомяваха, че той е блудкав глезльо и дебелак. Уедърби за нищо на света не би могъл да обясни какво е „дебелак“, но думата постигаше желанието ефект, което като че ли в края на краищата е най-важното в живота.

Уедърби фалшивеше на всяка трета нота и с часове не прекъсваше

да пее такива песни като „Бостънският бандит“ и „Хубавият юнга“, а Кътфърт плачеше от яд, когато не можеше да издържи повече, изскачаше във на студа. Но нямаше спасение. Човек не можеше да остане за дълго на нетърпимия мраз, а хижичката беше тясна за двамата – легла, печка, маса, и всичко това на площ от десет на дванадесет фута. Самото присъствие на всекиго от тях се превърна в лично оскърбление да другия и те започнаха да изпадат в мрачно мълчание, което ставаше все по-продължително и по-дълбоко с течение на дните. От време на време не успяваха да съдържат някой мигновен поглед или изкривяване на устните, макар и да се мъчеха съвсем да не се забелязват един другия, докато траеха тези периоди на онемяване. А в душата си всеки от тях не можеше да се начуди какво е накарало господата да създаде другия.

Понеже нямаха почти никаква работа, времето се превърна за тях в непоносимо бреме. Това естествено ги направи още по-мързеливи. Те изпаднаха в някакво телесно вцепенение, от което нямаше начин да се избавят и което ги караше да се бунтуват против извършването и на най-малката домакинска работа. Една сутрин, когато беше негов ред да приготи общата закуска, Уедърби се измъкна изпод одеялата и под съпровод от хъркането на другаря си запали първо лоения светилник, а след това печката. Водата в съдовете беше замръзнала и в хижата нямаше с какво да се измие. Но това не го разтревожи. Докато чакаше да се размрази водата, той нарязва бекона и се зае с омразната задача да замеси тесто за тиганиците. Кътфърт го беше наблюдавал крадешком през полузатворените си клепачи. Последва разпрavia, в която те щедро се благославяха един другия и накрая решиха отсега нататък всеки да си готви сам. Подир една седмица Кътфърт пренебрегна утринното миене, но въпреки това с удоволствие изяде закуската, която си беше сготвил. Уедърби се подсмихна. След това глупавият обичай на миенето бе зачеркнат в техния живот.

Тъй като запасът от захар и други дребни лакомства понамаля, взе да ги хваща страх, че неизяли полагащите им се дажби и за да не би единият да бъде измамен от другия, започнаха да се тъпчат с храна. От това ненаситно надяждане пострадаха, и лакомствата, и хората. Поради липса на пресни зеленчуци и движение кръвта им стана по-слаба и телата им се покриха с противни морави петна. Но те не пожелаха да си вземат бележка от това предупреждение. След това мускулите и ставите им започнаха да отичат, месата им почерняха, а устата, венците и устните добиха цвета на гъст каймак. Вместо да се почувствуват по-близки в общото си нещастие, всеки от тях злорадствуваше при явните признаци на

скорбута у другия.

И двамата престанаха да обръщат каквото и да било внимание на външния си вид, а наред с това и на обикновеното приличие. Хижата се превърна в свинска кочина, престанаха да си оправят леглата и да настилат пресни борови клони на пода. Биха предпочели изобщо да не се измъкват изпод одеялата, но студът бе неумолим и печката поглъщаше много гориво. Косите ѝ брадите им бяха станали дълги и рошави, а облеклото им би отвратило дори и вехтошар. Но това не ги интересуваше. Бяха болни

нямаше кой да ги види, освен това да се движат,

беше много болезнено. Е Към всичко това се прибави нова беда – страхът на Севера. Този страх бе обща рожба на Великия дух и Велико-то мълчание и се роди в декемврийския мрак, когато слънцето окончателно се спусна зад южния хоризонт. Той действуваше на всеки от двамата според неговия нрав. Уедърби стана жертва на невъобразими суеверия и по всевъзможни начини възкресяваше духовете, които спяха в забравените гробове. Това го увличаше и те идваха при него насън от студа вън, сгушваха се под одеялата

и му разправяха за мъките и бедите, които бяха преживели, преди да умрат. Уедърби се дърпаше от лепкавия им допир, те се притискаха все по-близо сплитяха замръзналите си ръце около него, а когато започваха да му шепнат на ухото какво го чака, в хижата екваха уплашените му писъци. Кътфърт нищо не разбираше – те отдавна не си говореха – и когато се събудеше от тези викове, неизменно грабваше револвера си. След това сядаше в леглото, обзет от нервни тръпки, насочил револвера срещу спящия човек. Кътфърт смяташе, че Уедърби е на път да се побърка и започна да се страхува за живота си. Неговото заболяване пък имаше по-неопределена

форма. Тайнственият строител, който дърво по дърво бе изградил хижата, беше сложил на върха на покрива ветропоказател. Кътфърт забеляза, че той винаги сочи на юг и един ден, раздражен от упоритото му постоянство, го обърна на изток. Жадно го наблюдаваше, но ни най-малък полъх не раздвижваше ветропоказателя. Тогава Кътфърт го обърна на север и се заклето. Не го докосва, докато не излезе вятър. Но въздухът го плашеше със свръх естествената си неподвижност и той често ставаше посред нощ да види дали не се е завъртял ветропоказателят – би се задоволил и с десет градуса. Но не, ветропоказателят се издигаше над главата му, непоклатим като съдба. Въображението му се разюзда така, че ветропоказателят се превърна за него във фетиш. Понякога

тръгваше по пътя, който той сочеше през мрачните простори, докато душата му прелееше от страх. Размишляваше за невидимото и незнаниято, докато започнеше да му се струва, че ще го смаже бремето на вечността; Всичко на Север имаше това смазващо действие: липсата на живот и движение, тъмнината, безграничното спокойствие на унеслата се земя, злокобната тишина, която превръщаше всеки отглас от ударите на сърцето му в светотатство, величествената гора, която сякаш пазеше някаква страшна, недостижима тайна, неизразима нито с думи, нито с мисли.

Светът, който наскоро беше напуснал, и неговите дейни народи и велики предприятия му се струваха много далечни. Понякога му се натрапваха спомени – спомени за тържища, галерии и изпълнени с хора улици във вечерно облекло и светски задължения, за добри мъже и мили жени, които бе познавал, – но това бяха смътни възпоминания за живот, който бе живял преди дълги столетия на някаква друга планета. Тази призрачна обстановка беше действителност. Застанал под ветропоказателя и втренчил поглед в полярното небе, той не можеше да убеди себе си, че Югът наистина съществува, че в същия този миг там кипи живот и дейност. Няма никакъв Юг, няма мъже, родени от жени, никой не се жени. Отвъд неприветливия му кръгозор се простират безпределни самоти, а зад тях – още по-безпределни самоти. Няма страни, огрени от слънце, потънали в уханье на цветя. Всичко това са само стари мечти за рай. Слънчевите земи на Запада и напоените с мирис на подправки земи на Изтока, засмените Аркадии и честите Острови на блажените...

– Хахаха! – Смахът му разцепи пустошта и той сам се стресна от непривичния звук. Нямаше никакво слънце. Това беше вселената, мъртва, студена и тъмна, и той бе единственият ѝ обитател. Уедърби ли? В такива мигове Уедърби не влизаше в сметката. Уедърби беше някакъв Калиоан, чудовищен призрак, прикован към него за безброй векове наказание за някакво забравено престъпление.

Той живееше със Смъртта сред мъртъвци, омаломощен от чувството за собствено нищожество, смазан от безучастното господство на дремещите векове. Огромните размери на всичко наоколо го плашеха. Всичко, освен самия него, бе изключително – съвършеното отсъствие на всякакъв вятър и движение, безпределността на заснежената пустиня, висотата на небето и дълбочината на мълчанието. Този ветропоказател... само да искаше да се раздвижи! Да паднеше гръм или гората да лумнеше в пламъци! Небето да се разтвореше, да дойдеше второто пришествие – само да станеше нещо! Но не, нищо не помръдваше; мълчанието го обгръщаше от всички страни и страхът от Севера стягаше с

ледени пръсти сърцето му.

Веднъж, като някакъв нов Робинзон Крузо, той забеляза край брега на реката следа – едва забележими дири на заек върху тънката снежна кора. Това бе откровение. Имало живот на Север! Той Ще го проследи, ще го види, ще му се нарадва! Кътфърт забрави за отеклите си мускули и се втурна Напред през дълбокия сняг, обзет от възторга на очакването. Гората го погълна и краткият пладнешки здрач помръкна, но той продължи търсенето, докато крайното изтощение не го повали безпомощен на снега. Изстена и се прокълна за глупостта си, Защото разбра, че следата е била рожба на въображението му; късно вечерта се домъкна до хижата на четири крака, със замръзнали бузи и някак си странно изтръпнали ходила. Уедърби злобно се усмихна, но не предложи да му помогне. Кътфърт се залови да бодне пръстите на краката си с игла и да ги размразява край печката. След една седмица започнаха да гангренияват.

– А писарушката си имаше свои грижи. Сега мъртъвците излизаха по-често от гробовете си и рядко го напускаха и насън, и наяве. Той свикна да ги чака и да се страхува от идването им и не можеше да мине край двете грамади от камъни, без да потрепери. Една нощ те дойдоха при него насън и го изведоха навън, за да извърши някаква работа. Онемал от ужас, той се събуди между двете купчини камъни и като безумен се втурна обратно в хижата. Но вече беше лежал на снега известно време, защото и неговите ходила и бузи бяха замръзнали.

Понякога се въбесяваше от натрапчивото им присъствие, започваше да скача из хижата, да цепи празния въздух с брадва и да руши всичко. По време на такива сражения с призраците, Кътфърт се свиваше под одеялата си и следеше побъркания с револвер в ръка, готов да го разстреля, ако дойде твърде близо. Но веднъж, когато се съвзе от такъв

пристъп на безумие, чиновникът забеляза насоченото срещу него оръжие. Това събуди подозрението му и от този миг и той заживя в страх за живота си. Те започнаха внимателно да се следят и стреснато да се обръщат, когато единият минаваше зад гърба на другия. Тази подозрителност се превърна в мания, която не ги оставяше дори и насън. Взаимният страх ги доведе до мълчаливото споразумение да оставят светилника да гори цялата нощ и да се грижат да има в него достатъчно лой, преди да си легнат. Най-лекото размърдване на единия беше достатъчно да събуди другия и много пъти двамата се дебнеха с погледи мълчешком, разтреперани под завивките си, сложили пръст върху спусъка на револвера.

Под влиянието на страха от Севера, нервното напрежение и

пораженията на болестта те окончателно загубиха всякакъв човешки вид и заприличаха на диви зверове, подгонени и настървени. От замръзването бузите и носовете им почерняха. Замръзналите пръсти на краката започнаха да скапват до първата и втората става. Всяко движение предизвикваше болка, но печката беше ненаситна и ги караше да терзаят нещастните си тела. Ден след ден тя си искаше храната – също както Шейлок бе искал по един фунт месо – и те се измъкваха в гората, за да секат на колене дърва. Веднъж двамата се затъртриха да търсят сухи съчки, без да знаят един за друг, и навлязоха в гъстаката от противоположни страни. Неочаквано, без всякакво предупреждение, между дърветата се показаха една срещу друга две облещени мъртвешки глави. Страданията ги бяха променили толкова, че беше невъзможно да се познаят. Те скочиха на крака и с викове на ужас се втурнаха да бягат с осакатените си чукани и строполили се пред вратата на хижата, се вкопчиха един в друг и започнаха да се дерат като дяволи, докато не откриха грешката си.

Случваше се и да дойдат на себе си и по време на едно от тези пояснения разделиха по равно захарта – главната ябълка на раздора. Всеки ревниво пазеше своята торбичка в склада, защото им оставаха само по няколко чаши захар, а си нямаха никаква вяра. Но един ден Кътфърт сгрещи. Беше

почти съвсем загубил способност да се движи, прилошаваше му от болки, виеше му се свят, пред очите му беше причерняло и когато се дотърта до склада с кутийката за захар в ръка, сбърка и взе торбичката на Уедърби вместо своята.

Това се случи, когато бяха минали едва няколко часа от януари. Слънцето беше вече изминало най-ниското си южно отклонение и сега по пладне хвърляше ярки ивици жълта светлина върху северното небе. На другия ден след грешката със захарта Кътфърт се почувствува по-добре и телом, и духом. когато наближи пладне и просветля, той се измъкна навън, за да се наслади на краткотрайното сияние, което беше за него залог за бъдещите намерения на слънцето. Уедърби също се чувствуваше малко по-добре и изпълзя вън при него. Те се изправиха на снега под неподвижния ветропоказател и зачакаха.

Безмълвието на смъртта ги обгръщаше от всички страни. По други места, когато природата така занемее, се долавя съдържана надежда, очакване някакво гласче да подхване прекъснатия напев. На Север не е тъй. Двамата мъже като че ли бяха живели цяла вечност в този злокобен покой. Те не можеха да си припомнят никаква песен от миналото, не можеха да събудят във въображението си никаква песен на бъдещето. Тази

зловеща тишина бе съществувала винаги – това спокойно мълчание на вечността.

Те не откъсваха поглед от север. Невидимо зад гърба им, зад възвишаващите се на юг планини, слънцето се издигаше към зенита на други небеса, мечта на техните мисли. Единствени зрители на тази величествена картина, те наблюдаваха бавното разгаряне на лъжливата зора. Първо припламна и се замержеля слабо сияние. Постепенно то се засили и започна да прелива в червеникаво-жълто, пурпурно и шафра. Скоро Блясъкът стана толкова ярък, че Кътфърт си помисли: „Ей сега ще се покаже слънцето. Ще стане чудо и слънцето ще изгрее от север!“ Изведнъж, без всякакъв преход и без да избледнява, цялата картина угасна. В небето нямаше вече никакви багри. Дневната светлина помръкна. Дъхът на двамата мъже секна в сподавено ридание. Но какво е това! Въздухът заблестя от посипал се искрящ скреж и там,

на север, върху снега неясно изпъкнаха очертанията на ветропоказателя. Сянка! Сянка! Беше точно пладне. Те бързо обърнаха глави на юг. Златно крайче надзърна през заснежената снага на планината, усмихна им се за миг и пак изчезна от погледа.

Те се спогледаха и от очите им бликнаха сълзи. Обзе ги странна разнеженост. Нещо непреодолимо ги влечеше един към друг. Слънцето се връщаше. То ще дойде при тях утре, други ден, по други ден. И всеки път ще остава все по-дълго, а ще дойде време, когато ще обикаля тяхното небе ден и нощ, без нито веднъж да се спусне зад кръгозора. Няма да има нощ. Скованата от леда зима ще свърши;

ще задухат ветрове и горите ще им отговорят; земята ще се къпе в благословената слънчева светлина и животът ще се поднови. Те ще се отърсят от този страшен сън и ръка за ръка ще потеглят обратно на Юг. Двамата залитнаха слепешката напред и ръцете им се срещнаха – скритите в ръкавици бедни, осакатени ръце, подпухнали и обезобразени.

Но на този оброк бе съдено да остане неизпълнен. Северът си е Север и чувствата на хората там се подчиняват на странни правила, които други хора, непътували в далечни страни, не могат никога да проумеят.

Подир един час Кътфърт сложи питки във фурничката и се задълбочи в размишления какво ще могат да направят лекарите с неговите крака, когато се върне у дома. Родното място не му се виждаше така далечно сега. Уедърби тършуваше в склада. Внезапно той изригна поток ругатни, които секнаха със същата удивителна ненадейност. Другият беше откраднал от захарта му. И все пак всичко можеше да свърши друго-яче, да не бяха двамата мъртъвци, излезли изпод камъните и пресекли

ядните думи, които напиреха в гърлото му. Те го изведоха съвсем тихичко от склада, който той забравил да затвори. Развръзката бе приближила: това, което му бяха нашепвали в неговите сънища, щеше да стане. Тихо, много тихо те го заведоха при купчината дърва и там сложиха в ръцете му брадвата. След това му помогнаха да отвори вратата на хижата и той беше сигурен, че я затвори след него –

но не я чу да се хлопва и мандалото рязко да изщраква. Сега знаеше, че те го чакат пред вратата, ъ чакат го да довърши делото си.

– Картър! Хей, Картър!

Пърси Кътфърм се уплаши от изражението на чиновника и побърза да дръпне масата помежду им. Картър Уедърби настъпваше, без да бърза и без въодушевление. По лицето МУ не се четеше нито Съжаление, нито гняв, то имаше по-скоро търпеливия, безстрастен вид на човек, който трябва да свърши дадена работа и я върши методично. – Слушай, какво има?

Писарушката се дръпна назад, за да му препречи пътя към вратата, но не отвори уста.

– Слушай, Картър, казвам ти: хайде да поговорим. Бъди разумен.

Магистърът на изкуствата мислеше бързо и с умело флангово движение стигна леглото, където лежеше неговият „Смит и Уесън“. Без да сваля поглед от лудия, той се търколи заднишком на одъра и същевременно сграбчи пистолета.

– Картър!

Барутът блесна право в лицето на Уедърби, но той замахна с оръжието си и се хвърли напред. Брадвата се заби дълбоко в долната част на гръбнака и Пърси Кътфърт усети, че краката му изтръпнаха. След това чиновникът тежко се повали върху него и впи отслабнали пръсти в гърлото му. Силният удар на брадвата накара Кътфърт да изгърве пистолета и сега, запъхтян от усилието да се освободи, той напразно се мъчеше да го напипа между одеялата. После се сети. Ръката му се хлъзна по колана на чиновника към ловджийския му нож; и те се притиснаха много близо един до друг в тази последна схватка.

Пърси Кътфърт чувствуваше, че силите го напускат. Долната половина на тялото му съвсем не го слушаше. Неподвижната тежест на Уедърби го Смазваше – смазваше и приковаваше там като някоя мечка, хванала се в капан. Хижата се изпълни с позната миризма и той се сети, че питките започват да изгарят. Но какво значение имаше това? Те вече нямаше да му трябват. А ъ склада имаше цели шест чаши захар – ако беше предвидил това, нямаше да бъде толкова пестелив през последните

няколко дни. Дали ветропоказателят ще се раздвижи някога? Може да се върти и сега. Защо пък не? Нали беше видял слънцето днес? Ще отиде да види. Не, не може да се помръдне. Не беше мислил, че писаруш-Ката е толкова тежък.

Колко бързо изстива хижата! Огънят трябва да е угаснал. Студът нахлува вътре. Трябва вече да е под нулата и ледът сигурно пълзи нагоре по вътрешната страна на вратата. Той не може да го види, но опитът от миналото му помага да прецени това по температурата в хижата. Долната панта трябва вече да е побеляла. Дали светът ще чуе някога за всичко това? Как ли ще го приемат приятелите му? Най-вероятно, ще го прочетат във вестника, докато си пият кафето сутринта, и ще обсъждат новината в клубовете. Можеше много ясно да си ги представи. „Бедничкият Кътфърт – ще промърморят те, – съвсем не беше лош човек в края на краищата.“ Той се усмихна на хвалебствията им и се запъти мислено да търси турска баня. Улиците все така гъмжат от хора. Чудно, че не забелязват неговите мокасини от еленова кожа и окъсаните вълнени чорапи. Ще вземе файтон. А след банята няма да е зле да се обръсне. Не, първо ще яде. Пържола с картофи; и зеленчуци – колко прясно е всичко! Това пък какво е? Медена пита, преляла от течен кехлибар! Но защо са донесли толкова много? Хаха! Никога не ще може да изяде всичкия. Да си лъсне обувките ли? Ами, разбира се. Той слага крак на сандъчето. Ваксаджийчето с учудване вдига очи към него, той се сеща за мокасините от еленова кожа и бързо си отива.

Ш-шшт! Ветропоказателят положително се върти. Не, само ушите му пишат. Само толкова – пишат му ушите. Ледът трябва вече да се е качил над мандалото. Много вероятно е да се е покрила и горната панта. По мъха, натъпкан в пролуките между гредите на тавана, започват да се появяват малки точици от скреж. Колко бавно растат! Не, не чак толкова бавно. Ето още една, и още една. Две... три... четири никнат толкова бързо, че не може да ги преброи. Ето че две се сляха. Ето и трета се е присъединила към тях. Ами че то вече няма петна! Те са се слели в едно, образували са едно цяло.

Е, ще си има и другар. Ако архангел Гавраил наруши някога тишината на Севера, те ще застанат заедно, ръка за ръка, пред великия бял престол. И господ ще отсъди кой от двамата е прав, господ ще съди!

След това Пърси Кътфърт затвори очи и се унесе в сън.

КРАЙ

© 1963 Сидер Флорин, превод от английски

Jack London
In a Far Country, 1899

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 1 юни 2003

Публикация:

Джек Лондон, Разкази и новели
Книгоиздателство „ГЕОРГИ БАКАЛОВ“, ВАРНА, 1987
Анелия Бошнакова, Сидер Флорин, преводачи, 1987
Борис Дамянов, Желяз Янков, Сидер Флорин, Тодор Вълчев, преводачи, 1963

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2206>]